

Erich Fromm, *The Art of Loving* (1956)

Da jeg ble kjent med en psykologi som ikke lenger snakket så mye om hvordan psykisk helse og verdier henger sammen, hentet jeg frem igjen Fromm.

Allerede på midten av 80-tallet da jeg først leste den, var det en litt gammelmodig bok. Erich Fromm skriver om kjærlighetens vesen. Og om selvdisiplin. Med sin til tider litt strenge moralske røst skulle en ikke nødvendigvis tro boken treffer et menneske i slutten av tenårene. Men jeg var ikke den første og blir neppe den siste som en gang i ungdomstid eller tidlige voksenår finner ut at denne svært så voksne mannen snakker nettopp til «meg».

Leseren merker fort at Erich Fromm er en søkende sjel. Kjærligheten dreier seg om intet mindre enn livets mening. Den er ikke bare en emosjonelle tilstand, og så visst ikke bare en drift. Kjærligheten er en skapende måte å være på, den fordrer ydmykhet overfor både våre medmennesker og naturen. Kjærligheten er narsissismens, utnyttelsens og den utemmede forbrukskulturens motsetning.

Når Fromm hjelper oss å forstå kjærlighetens vesen, trekker han inn Talmud, kristen og muslimsk mystikk, buddhisme og taoisme, i tillegg til Sigmund Freud og Karl Marx. Men om tenkning er en viktig del av veien, så er det langt fra hele veien. Den skapende måten å være på må praktiseres, og den må trenes. Fromm foreslår at vi kan meditere, morgen og kveld. Jeg skjønnte straks at dette var noe jeg måtte lære meg. Og senere, da jeg ble kjent med en fagpsykologi som ikke lenger snakket så mye om hvordan psykisk helse og et liv i tråd med grunnleggende verdier henger sammen, så hentet jeg frem igjen Fromm. Han ble en viktig indre samtalepartner da jeg selv satte meg ned for å skrive bøker, blant annet om kjærlighetens vesen.

Per-Einar Binder utfordrer Signe Stige til å ta stafettpinne videre